

SISÄLLYSLUETTELO

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	2
2. SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI.....	3
3. SITOVIENTOIMINNAN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	3
Strategiset tavoitteet	3
Arviointi tarkastuslautakunnan painopistealueilla	4
Kunnanhallitus: Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konserniohjaus.....	4
Sosiaalipalvelut	4
<i>Lapset ja perheet</i>	4
<i>Iäkkäät</i>	5
<i>Vammaiset</i>	5
<i>Työikäiset</i>	6
Sivistyspalvelut	6
<i>Varhaiskasvatus</i>	6
<i>Perusopetus</i>	7
Investoinnit.....	8
Tarkastuslautakunnan muut havainnot	8
4. KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI	8
5. YHTEENVETO	9

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan mm. arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arviointihavainnot raportoidaan valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Arviointikertomuksen vaikuttavuutta on pyritty lisäämään sillä, että uuden kuntalain 121.5 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen takia. Hallitus voi pyytää alaisiltaan toimielimiltä selvitykset arviointikertomuksesta ja koota niistä kunnanhallituksen lausunnon.

Tarkastuslautakunnan arvio on jälkikäteisarviointia siitä, kuinka kunnanhallitus, muut kunnan viranomaiset ja kunnan tytäryhteisöt ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden 2021 kuntavaalien jälkeen valtuusto valitsi toimikaudeksi 2021 - 2025 tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet:

Jäsenet	varajäsenet
Viitamäki Jouko, puheenjohtaja	Villgren Saija
Taipola Piia, varapuheenjohtaja	Hildén Antero
Rossi Elli	Nyman Pekka

Lautakunta on kokoontunut kertomusvuoden aikana neljä kertaa. Valtuusto on valinnut tilintarkastajaksi BDO Audiator Oy:n. Vastuullisena tarkastajana on toiminut Hilikka Ojala, joka on toiminut myös lautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunta on kuullut vuoden aikana painopistealueiden toiminnasta vastaavia viranhaltijoita ja muita asiantuntijoita. Keskusteluissa on pyritty hahmottamaan valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden sekä talousarvion toteutumismahdollisuuksien näkymät. Arvioinnin pohjana on haastattelujen lisäksi käytetty vuoden 2021 tilinpäätöstä, sekä kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoja.

Koska tarkastuslautakunnan toimikausi alkoi vasta 1.8.2021 on haastateltu myös tehtävät jättäneen kunnanhallituksen puheenjohtajaa sekä hallituksen jäseniä.

Tarkastuslautakunta on laatinut oman arviointisuunnitelman vuosille 2021 - 2024. Painopistealueena vuonna 2021 oli sosiaalipalvelut ja sivistyspalvelut sekä tekniset palvelut ja investoinnit.

2. SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Vuoden 2020 arviointikertomus on käsitelty kunnanvaltuustossa 23.6.2021. Valtuusto merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi ja pyysi hallitukselta lausunnon toimenpiteistä joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanhallitus käsitteli tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 23.9.2021 ja antoi siitä oman selvityksensä valtuustolle. Lautakunta seuraa luvattujen toimenpiteiden edistymistä tulevassa arvioinnissaan.

3. SITOVIEN TOIMINNAN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Strategiset tavoitteet

Tarkastuslautakunta on aikaisemmin korostanut, että kuntastrategian mukaan laaditaan tarkemmat suunnitelmat ja mittarit tavoitteiden toteuttamisen seurantaan. Kunnanhallitus on päättänyt käynnistää kuntastrategian päivityksen.

Nykyisen strategian tavoitteista ainakin kunnan elinvoiman kehittäminen on toteutumassa muun muassa hanketoiminnan ja uusien kesätuotteiden avulla. Sivistyspalveluiden edistämisen toimintatapoihin liittyy uuden koulu-päiväkodin rakentaminen.

Yleisenä kehityksen mittarina on asukasluvun kehitys. Tilikauden aikana Pelkosenniemen asukasluku on vähentynyt 15 asukkaalla. Edellisen tilikauden aikana vähentyminen oli myös 15 asukasta, joten olennaista muutosta ei ole tapahtunut.

Merkillepantavaa on kuitenkin että Pyhän-Pyhäjärven alueella asukasluku nousee merkittävästi joka vuosi ja muuttajat ovat pääosin nuoria ja perheellisiä. Vakava ongelma on ettei Pyhän ja koko kunnan alueella ole vuokra-asuntoja. Tai jos niitä on tarjolla niin niiden kunto ei vastaa perheasumiselle sopivuutta.

Pyhän alueella kunnan tarjoamien lakisääteisten palvelujen saatavuus, tai sen puuttuminen, haittaa alueen kehitystä ja hoitamattomana ei palvele kunnan veto- ja pitovoimaa. Tämä näkyy myös korostetusti tulevien vuosien talouden sekä toiminnan suunnittelussa.

Ainoastaan päivähoito on pystytty järjestämään kunnan kiinteistössä Kuusirannassa tilapäisin järjestelyin.

Tätä kirjoitettaessa Kuusirannan kiinteistökin on myyty ja lasten päivähoidon järjestämisellä Pyhälle on todella kiire.

Arviointi tarkastuslautakunnan painopistealueilla

Kunnanhallitus: Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konserniohjaus

Tarkastuslautakunta on saanut kunnanjohtajan selvityksen kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä konserniohjauksesta. Riskienhallinnassa suurimpana puutteena on riskienhallintaohjeen ja kokonaisvaltaisen riskienkartoituksen puuttuminen. Sisäisessä valvonnassa ja konserniohjauksessa suurimpana puutteena ovat vanhentuneet ohjeet, jotka tulee päivittää ajan tasalle kuluvan vuoden aikana.

Koulu-päiväkotihankkeen operatiivinen valvonta ja riskienhallinta ei ole toiminut niin että rakennuttaja olisi ollut tietoinen tulevista vaikeuksista.

Sama puute koskee konsernivalvontaa koskien Pelkosenniemen Vuokratalot Oy:n, Huttu-Ukko Oy:n, Huttu-Akka Oy:n sekä Huttu-Tyttö Oy:n asuntojen ja piha-alueiden erittäin huonoon kuntoon päästämistä vastuullisten toimesta.

Sosiaalipalvelut

Lapset ja perheet

Lasten ja perheiden palveluiden taloudelliset tavoitteet toteutuivat 72,7 %:sti. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tavoite	Toteuma ja tarkastuslautakunnan arvio
Kaikille löytyy sopiva harrastus	Avustettu lasten harrastustoimintaa taloudellisesti. Tämän perusteella ei pysty toteamaan, onko tavoite saavutettu.
Asiakaslähtöinen työskentely- ja toimintatapa	Lasten ja perheiden palvelut keskitetty yhdelle vakituiselle työntekijälle. Muistutuksia 1 kpl. Tavoite todennäköisesti saavutettu.
Ostopalvelun käyttäminen shl:n ja lsl:n mukaisissa asiakkuuksissa	Ostettu palveluja lapsille ja vanhemmille tarpeen mukaan. Mittari puuttuu.

Iäkkäät

lääkäiden palveluiden taloudelliset tavoitteet toteutuivat 100,2 %:sti.
Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tavoite	Toteuma ja tarkastuslautakunnan arvio
Kotipalvelun tarpeeseen vastaaminen.	Palvelutarpeen kasvuun on kyetty vastaamaan ja asiakkaiden määrät iäkkäiden palveluissa ovat tasaantuneet.
Kotipalvelun työntekijätilanne	Kotipalvelun toimet on täytetty: 4 lähihoitajaa ja 1 sairaanhoitaja Tavoite todennäköisesti saavutettu.
Toiminnan kehittäminen ja käynnistäminen Onnelassa. Päivätoiminta kotona asuville iäkkäille	Palvelupäivätoimintaa ei toteutettu koronan vuoksi. Jalkahoitopalvelun tarjoaminen aloitettu syksyllä 2021. Toimintapisteen päivätoiminta alkanut keväällä 2021. Kävijämäärä vakiintunut (5 henkilöä). Koronan takia tavoite saavutettu vain osittain.
Tyytyväiset asiakkaat ja hyvä palvelutaso Huomioita	Valituksia ei ole tullut sosiaaliasiamiehelle eikä Lapin aluehallintovirastoon. Muitakin mittareita pitäisi olla (asiakastyytyväisyyskyselyt)

Vammaiset

Vammaispalveluiden taloudelliset tavoitteet toteutuivat 107,5 %:sti, ylitys oli noin 80 tuhatta euroa.

Vammaispalveluiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tavoite	Toteuma ja tarkastuslautakunnan arvio
Asiakassuunnitelman päivittäminen vuosittain ja valvontavelvollisuuden täyttäminen.	Asiakassuunnitelmien päivittäminen tapahtunut Teamsin avulla koronasta johtuen. Valvontakäyntejä ei toteutettu koronatilanteen vuoksi. Koronan takia toteutunut osittain
Asiakas asuu "oikeassa asumisyksikössä" tarpeidensa ja toimintakykynsä mukaisessa paikassa.	Asiakastyytyväisyys on erittäin hyvä, palautteet saatu omaisilta. Tavoite näyttäisi toteutuneen, mittari olisi tässäkin paikallaan.

Työikäiset

Työikäisten palveluiden tavoitteet toteutuivat 74,8 %:sti. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tavoite	Toteuma ja tarkastuslautakunnan arvio
Virka-aikainen ja virka-ajan ulkopuolisen sosiaalipäivystyksen toteuttaminen Itä-Lapin sosiaalipäivystyksen avulla	Toteutunut hyvin viiden kunnan kesken ympärivuorokautisesti. Tavoite toteutunut.
Tuetaan päihteettömyyttä sosiaalipalveluiden ja moniammatillisen työryhmän avulla	Toteutettu sosiaalipalveluiden, kotipalvelun ja Sinipulssin kanssa yhteistyönä. Ei käy ilmi, kuinka hyvin tämä on toiminut.
Työmarkkinatuen saajien määrän laskeminen Huomio!	Työmarkkinatuen saajien määrä on laskenut: keskimäärin 10 henkilöä/kuukausi Tavoitemittari olisi tässäkin paikallaan.

Sivistyspalvelut

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tavoite	Toteuma ja tarkastuslautakunnan arvio
Valtakunnallisen ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan toteuttaminen	Itsearviointeja/palautetta ei ole kerätty Tavoitteen toteutumista ei pysty arvioimaan.
Rekrytointiin panostaminen sekä perehdyttämisestä huolehtiminen. Henkilöstön lisäkoulutustarpeen huomioiminen	Oppisopimusta on hyödynnetty henkilöstön koulutuksessa. Täydennyskoulutus mahdollistettu tarpeiden mukaan. Mittareita pitäisi olla, että pystyisi arvioimaan.

Kriittiset osaamistarpeet kohdentuvat varhaiskasvatushenkilöstöön, johon kelpoista henkilöstöä on haastavaa saada. Myös esimiesten hankintaosaamisen kehittäminen on korostunut koulu-päiväkotij-hankkeen tiimoilta.

Perusopetus

Perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tavoite	Toteuma ja tarkastuslautakunnan arvio
Toimivat kuraattori- ja psykologipalvelut. Kuraattori tavoitettavissa 1 krt/7vrk	Toteutunut kuraattori 1 krt/vko ja psykologi 2 krt/kk Tavoite toteutunut ja mittari hyvä
Oppilashuoltoryhmän toiminta: yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän säännölliset tapaamiset vähintään kolme kertaa lukuvuodessa ja yksilölliset ryhmät tarvittaessa.	Toteutunut oppilashuoltoryhmän yhteisölliset tapaamiset 2 krt Tavoite toteutunut osittain.
Monipuolinen valinnaisainetarjonta ja B2-kielen opiskelumahdollisuus	Tarjotut/toteutuneet valinnaisaineet 12/8 B2-kieli saksa toteutui Tavoite toteutunut

Tekniset palvelut

Teknisten palveluiden taloudelliset tavoitteet toteutuivat 57,2 %:sti. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tavoite	Toteuma ja tarkastuslautakunnan arvio
Teknisen toimen resurssit tulee olla palvelutehtävien vaatimalla tasolla. Varataan riittävät henkilöresurssit. Ajantasaiset tehtäväkuvat ja oikeudenmukainen palkkaus, työmäärä ja vastuut	Henkilöstöresurssien osalta ei päästy tavoitteeseen ja työtehtäviä jouduttiin priorisoimaan. Tehty lisäresursointi määräaikaikaisella työntekijällä. Kehityskeskustelut pidetty ja todettu TVA:n ajanmukaisuus Tavoite toteutunut osittain.
Tuottaa ajantasaista ja luotettavaa taustatietoa ja	Tehtävät toteutuneet ja vieneet merkittävästi teknisen toimen työaikaa.

valmisteluaineistoa hallintokunnille ja toimielimille	Tämän perusteella ei pysty tekemään arviota.
Joustava ja asiantunteva neuvonta, tonttitarjonta elinkeinojen sekä asuntojen tarpeisiin	Investointihankkeita käynnistynyt Pyhätunturilla, tonttien kysyntä ja myynti lisääntynyt, kolme uutta matkailuyritystä Tavoite näyttäisi osittain toteutuneen.

Investoinnit

Tilivuoden talousarvion mukaiset nettoinvestoinnit olivat 4,8 M€ ja toteutuneet investoinnit 3,4 M€. Investoinnit toteutuivat suunnitellusti lukuun ottamatta koulu-päiväkoti-hanketta, joka toteutui 67 %:sti ja siirtyy seuraavalle vuodelle.

Tarkastuslautakunnan muut havainnot

Kuten aiemmin todettiin mitattavia tavoitteita ei juurikaan ole ollut. Tähän tulee tulevassa talousarvioesityksessä ja varsinkin toimintasuunnitelmaosiossa kiinnittää erityistä huomiota.

Henkilöstön vaihtuvuus edelleen on ollut liian suurta. Varsinkin määräaikaisten käyttö ollut runsasta.

Etätyömahdollisuus on vieraannuttanut esimiehet alaistensa johtamisesta, huolehtimisesta niin etteivät esimiehet aina edes tiedä mitä alaiset tekevät.

Raportointien määrän kasvaessa myös johtamisen täytyy muuttua niin että raporteista saatava hyöty saatetaan päivittäisjohtamiseen. Muutenhan raportit vain työllistävät tekijöitä ja tärkein jää tekemättä tai työt myöhästyy. Tästä seuraa useasti tunne, että meillä on liian vähän henkilöstöä tehtäviin nähden.

Pelkästään talouspainotteisuus raportoinnissa ei riitä edellä mainittujen tavoitteiden seuraamisessa. Siinä tulee näkyä ja selkiyttää miten kuntastrategian painopistealueiden tavoitteet ollaan saavuttamassa.

Moniammatillisuuden korostaminen tulee ottaa huomioon rekrytoinnissa, haastatteluissa sekä perehdytyksessä. Sen tulee näkyä myös tehtävänkuivissa.

4. KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI

Vuoden 2021 tulos on 960 t€ ja tilinpäätöksessä on kertynyt ylijäämää 3,6 M€.

Vuosikate on riittävä poistoihin (Vuosikate/poistot 452 %). Aukasta kohti laskettu ylijäämä parani ollen nyt 3920 €. Aukasta kohti laskettu lainamäärä kasvoi ollen nyt 6446 €.

Taloudellisesti vuosi Pelkosenniemen ja kaikkien kuntien osalta oli erinomainen. On kuitenkin syytä muistaa, että hyvä kehitys perustuu tilapäisiin koronasta

aiheutuviin lisätukiin ja verohyvityksiin. On aiheellista muistaa myös, että Pelkosenniemen kunnan nykyinen taloussuunnitelma on alijäämäinen.

5. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta esittää että kunnanhallitus selvittää mistä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteet ja ongelmat johtuvat mukaan lukien konsernivalvonta.

Erityisesti on selvitettävä jo mainitut puutteet kiinteistöjen korjauksien ja koulu- ja päiväkotiprojektin laiminlyönnit jotka näkyvät nyt ylimääräisinä töinä sekä kustannuksina.

Selvitettävää riittää myös niistä syistä ja seurauksista henkilöstön aivan liian nopealle vaihtuvuudelle sekä mistä vetovoiman puute saada osaavaa henkilöstöä auki oleviin tehtäviin johtuu.

Tarkastuslautakunta esittää henkilöstölle kiitokset hyvästä työstä yhteiseksi hyväksi.

Pelkosenniemellä 19.5. 2022

Jouko Viitamäki
puheenjohtaja

Antero Hildén
varajäsen

Elli Rossi
jäsen